

Дата: 13.05.2025

Клас: 4 – А

Предмет: *Літературне читання*

Вчитель: Старікова Н.А.

Тема: *Інна Волосевич «Про Хлопчика, який не вмів робити нічого корисного»*

Мета: вдосконалювати навички читання творів, вчити працювати з книжкою, знаходити в ній відповіді на запитання; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення; збагачувати словниковий запас; навчати помічати незвичайне у звичайному; уяву, фантазію учнів, розширювати світогляд учнів; виховувати доброзичливість, шанобливе ставлення до оточуючих, до природи; виховувати любов до рідного слова.

Організаційний момент

Добрий день!
Сіли рівно, озирнулись,
Один одному всміхнулись.
Якщо добре працювати –
Вийдуть гарні результати.
Тож не гаємо ми час,
Бо знання чекають нас!

Емоційне налаштування «Екран настрою»

Мовленнєва розминка. Робота над ЧИСТОМОВКОЮ

**Качка криче – кря-кря-кря
Де поділось каченя?
Кличе качечка курча:
- Чи не бачила кача?**

Мовленнєва розминка. Робота над скоромовкою

**Галасливий горобець
Розгорнув собі рівець.
Розгортає грудочки,
Вигрібає черв'ячки.**

ВОЛОСЕВИЧ Інна Володимирівна народилася 1983 року. Отримала диплом бакалавра соціології Національного університету "Києво-Могилянська академія", навчається в магістратурі. Працювала у Львівському видавництві „Аверс”, у журналі „Книжковий огляд”, у видавництві „Дух і літера”. Статті друкувала в таких газетах, як „Літературна Україна”, „Друг читача” тощо. Особливе зацікавлення та журналістський досвід в таких сферах: література (як художня, так і наукова гуманітарного профілю), соціологічні дослідження та соціальна політика, маркетинг, видавничий бізнес, культурологічні студії.

Про Хлопчика, який не вмів робити нічого корисного

Це був дуже веселий малюк. Цілими днями він гасав в густій пахучій травичці, а коли втомлювався, падав і качався в ній, мов песик, лазив по деревах, бавився із своєю Кішкою, розбирав іграшки, щоб подивитися, що там всередині... нудьгувати йому було ніколи, адже кожен день був насичений різними справами, іграми, пригодами і відкриттями.

Одного разу до нього підійшов Сусідський Хлопчик і спитав:

– А що ти вмієш робити?

Хлопчик подумав, роззирнувся навколо себе, і відповів:

– Я все вмію!

– Якщо так, тоді й малювати вмієш. Зможеш намалювати отакого коня?

Кінь на малюнку Сусідського хлопчика був дуже схожий на коня з мультфільму. Спочатку Хлопчику здалося, що намалювати такого не важко, але вийшло в нього зовсім несхоже – і не кінь навіть, а якась мишка на чотирьох копитах.

– Таких коней не буває! – засміявся Сусідський хлопчик. – Насправді ти зовсім не вмієш малювати!

– Зате я вмію стрибати на одній ніжці! – сказав Хлопчик. – Ось, дивись!
І він застрибав.

– Ну то й що! Яка користь з того, що ти стрибаєш на одній ніжці?
Хлопчик перестав стрибати.

– Не знаю. А яка користь з того, що ти малюєш коня з мультфільму? Його і так вже хтось намалював!

– А така користь, що коли я виросту, то зроблюся відомим художником. Всі будуть ходити в музей, щоб подивитись на мої картини, – зверхньо відповів Сусідський хлопчик і пішов, забравши свій малюнок.

Хлопчик почав думати, що ж він таке вміє робити, від чого була б користь, але так нічого й не придумав. Виходить, що він зовсім некорисний...

– Ти вмієш грати в футбол? – гукнули до нього діти, один з яких тримав в руках м'яч.

– Не знаю, – розгубився Хлопчик. Тепер він боявся казати, ніби вміє, але й казати, що не вміє, теж не хотів.

– Ходімо з нами. Будеш стояти на воротах.

Діти привели його на галявину, поклали дві цеглини, відмірили між ними п'ять кроків і сказали:

– Оце наші ворота. Стій тут! – і поставили хлопчика між цеглинами. Навпроти нього, на іншому боці галявини, вони так само позначили ворота двома каменюками і поставили між ними маленьку дівчинку. Після цього розділилися на дві команди і почали ганяти м'яча туди-сюди. Спочатку Хлопчику було цікаво спостерігати за ними, але потім він швидко знудьгувався і захотів теж побігати за м'ячиком. Виявляється, на воротах стояти зовсім нецікаво і нема чого тут вміти! Отак він думав – і тут раптом!.. Хлопчик навіть не встиг помітити, яким чином м'ячик опинився позаду нього.

– Ура! Гол! – закричали одні діти.

– Ти що, “тормоз”? – сердито сказали інші діти. – Як не вмієш грати в футбол, то йди звідси!

Похнюпившись, Хлопчик поплентався геть.

На ґанку одного з будиночків він побачив Нудну Дівчину в Окулярах. Вона завжди сиділа на цьому ґаночку, вдягала, роздягала і карала своїх ляльок, а також годувала їх піском крихітними ложечками з крихітних тарілочок. Дівчина нікуди не ходила й не хотіла ні з ким бавитися, щоб не давати нікому своїх ляльок, яких інші діти могли поламати чи забруднити. Тому Хлопчик про себе називав її Нудною. “От від неї вже точно немає ніякої користі, і вона теж нічого не вміє” – подумав він і підступно спитав Дівчинку:

– А що ти вмієш робити?

– Я вмію завжди слухатися маму, – суворо відповіла вона.

– Завжди-завжди? – недовірливо перепитав Хлопчик. Сам він не слухався маму, коли вона примушувала його робити те, що йому зовсім не хотілося.

– Ясно, що завжди.

– Але яка від цього користь? – згадав він.

– Така, що слухняних дітей батьки більше люблять і постійно дарують їм подарунки. Он скільки в мене ляльок! – не довго думаючи, пояснила вона.

Хлопчик пригадав собі, що подарунки йому дарують лише двічі на рік – на Новий рік і на день народження. Отже, його не дуже-то люблять, певне, тому, що він неслухняний. Навіть ця нудна дівчина вміє щось таке, за що її люблять і дарують подарунки! А він не вміє нічого корисного, тому його ніхто не любить, а тільки сміються з нього!

І він вирішив назавжди піти з дому, де йому не дарують подарунків, і від цих дітей, кожен з яких знає і вміє робити щось корисне. Треба тільки зайти із Кішкою попрощатися.

Кішка, розпушивши густу шерсть, розкинувши лапки і блаженно прикривши очі, валялась на сонечку. Хлопчик дуже любив в такі хвилини лягати поряд із нею. Зненацька він дуже зрадив, що вона нічого не робить і при цьому їй так добре. – Правда, ти нічого не робиш і від тебе нема ніякої користі? – з надією спитав він. Кішка різко смикнулась і незадоволено пирхнула:

– Як це ніякої користі?! Ти що, не знаєш, що кішки ловлять мишей?

– Але ж ти ні разу в житті не спіймала жодної мишки.

– Звичайно, не спіймала, тому що вони сюди не приходять. А не приходять вони тому, що бояться мене. Але ж вони можуть з'явитися будь-якої хвилини! Саме тому кішки – дуже корисні тварини. Не те, що собаки, які тільки й вміють, що марно гавкати без будь-якої користі, – Кішка презирливо позіхнула і перевернулася на інший бік.

Хлопчику стало дуже гірко. Якщо навіть Кішка вміє робити щось корисне, чого він не вміє, тоді і вона йому не друг. Якщо вони всі тут кращі від нього, тоді він сяде в човен і упливе від них в Африку або буде плавати по морях, поки не помре! І Хлопчик пішов до моря, як завжди робив, коли йому було сумно.

По дорозі до моря був фонтан, в який люди жбурляли монетки. Хлопчик любляв купатися в фонтані і збирати монетки, хоча мама категорично забороняла йому це робити. Він забув про свій поганий настрій і, радісно вереснувши, стрибнув під тоненькі, але дуже сильні струмені, що переливалися на сонці райдужними кольорами. Побавившись із струменями, він почав збирати монетки. Сьогодні їх було багато, траплялися навіть такі, яких він ніколи не бачив! Раптом Хлопчик помітив, що на нього докірливо дивиться Зелений Пам'ятник.

– Аяяй! – сказав Пам’ятник.

– Що “аяяй”? – розсердився Хлопчик. – Це ж нічийні монетки!

– Нічийні, але й не твої. Люди кидають їх у фонтан, щоб повернутися сюди ще раз.

– По-перше, фонтану вони не потрібні. По-друге, це ж дурниця – яким чином монетка може допомогти сюди повернутись? Захочуть – повернуться, не захочуть – не повернуться, і без ніяких монеток!

– Ну, цього я не можу тобі пояснити, – Пам’ятник засміявся над малим мудрагелем. – Це ж просто прикмета така, всі прикмети дивні. Але вони збуваються, якщо люди в них вірять.

– А що ти тут робиш?

– Сиджу і дивлюся на фонтан.

– І тобі не нудно?

– А ти сам подивися, як світить сонечко, дзюркоче водичка – все тут гарно і добре, від чого ж мені нудьгувати?

Хлопчик присів поряд з Пам’ятником і зосереджено втупився в фонтан. І справді, йому швидко стало добре і весело. Але невдовзі він знову згадав про своє головне болісне питання:

– А яка користь від того, що ти тут сидиш?

– Колись біля цього фонтану жив відомий художник. Він вже давно помер, але замість нього зліпили мене, щоб лишити про нього пам'ять. Тому мене так і називають – Пам'ятник.

– Виходить, від того, що ти тут сидиш, є користь, а від того, що я тут сиджу, знову ніякої користі нема?

– Мабуть, виходить, що так, – спантеличено відповів Пам'ятник.

– Тоді я йду звідси! – крикнув Хлопчик і схопився з місця.

– Куди ж ти?! – гукнув його Пам'ятник, але Хлопчик злісно крокував геть. Бо знову все як завжди! Звичайно ж, Сусідський хлопчик буде малювати коней, потім замість нього зліплять пам'ятник – і все це дуже гарно і правильно! А замість нього пам'ятника не зліплять, бо від нього нема ніякої користі!

Море сьогодні було дуже тихеньке – крихітні баранці хвильок шльопали об берег м'яко і ледь чутно. Біля пірсу був човник, Хлопчик заліз туди, але човник виявився припнутим ланцюгом, до того ж, в ньому не було весел. Як же він попливе?! І він заплакав, зронюючи солоні слізки в солоне море.

– Чому ти плачеш? – спитала Маленька Прозора Медуза.

– Всі такі му-удрі, – схлипуючи, почав жалітися Хлопчик. – Все знають, що треба робити і для чого, від всіх є якась користь. А я нічого корисного не вмію і зовсім не розумію, що потрібно робити й навіщо. І з мене всі сміються... А ти хто?

– Я Медуза.

– Ти мене не вжалиш?

– Не вжалю, бо хіба ж ти не знаєш, що жалять тільки кольорові медузи – блакитні, оранжеві, фіолетові. Я цього не вмію і зовсім не хочу нікого жалити. І взагалі я, наприклад, теж нічого не роблю, плаваю собі й мені так добре. Мені здається, що головне не те, що ти робиш або не робиш, а те, щоб тобі це подобалось, щоб тобі від того було радісно. А коли тобі радісно і весело, всім навколо також стає радісно і весело. Хочеш – знімай штанці і поплаваємо разом.

Мама не дозволяє самому заходити в воду. Але ж він не сам буде плавати, а з Медузою!

Хлопчик стягнув із себе одяг, ввійшов в прохолодну пінисту водичку і засміявся. Тоді обережно доторкнувся до Медузи і вона вплила в його долоню.

– Тільки не виймай мене повністю з води! Медузи цього не люблять, бо без води ми можемо висохнути і вмерти.

Хлопчик уважно розглядав свою нову подругу.

– Ти дуже дивна. З чого зроблені Медузи. З киселю?

– Ти що, де ти бачив солоний кисіль? Ми зроблені з моря, тому й не можемо без нього жити. Уся морська вода жива, з неї народжується багато різних істот. Деяких ти вже, напевне, бачив – рибки, мушлі, губки, корали, водорості, креветки і також, звичайно, медузи – всі дуже різні, але однаково гладенькі, ніжні, солоні на смак й пахнуть морем. Над водою ти мене бачиш зовсім іншою, ніж я є насправді. А ти пірни під воду і подивись на мене там.

Хлопчик глибоко вдихнув повітря, запхав голову під воду і відкрив очі. Звідти Медуза вже не здавалась слизьким кружечком невиразного кольору – вона була схожа та блискучу танцюючу сніжинку в сонячно-зеленуватій блакиті моря. Від подиву Хлопчик відкрив рота і з випустив зграйку білих пухирців, які закрутились навколо Медузи. Ковтнувши солоної води і відчувши брак повітря, він випірнув назовні.

– Я й не знав, що ти така красива! – із захватом вигукнув він.

– Дякую, ти мені теж сподобався – відповіла Медуза. – Взагалі-то я боюсь дітей, але щодо тебе чомусь відразу зрозуміла, що ти мене не образиш.

Спостерігаючи, як тихо заколисується в воді Медуза, Хлопчик раптом і собі ліг спиною просто на воду, і, щоб втриматись, широко розкинув руки й ноги. Море спокійно тримало його. Тоді Медуза запливла йому на животик. При легких коливаннях моря вона ледь-ледь піднімалася над водою.

— Спробую засмагнути, — усміхнулась вона.

А Хлопчику так добре було лежати в морі разом з Маленькою Медузою, він почувався так рідно і затишно, ніби вдома після довгої розлуки, ніби він завжди тут жив.

— Дивіться, дивіться! Він вміє плавати! — зненацька почувся пронизливий крик.

Від несподіванки Хлопчик захлинувся і пішов під воду.

Він одчайдушно заборсався, намацав ногами дно і, випірнувши, закашлявся до сліз.

На пірсі стояли ті діти, з якими він грав в футбол, разом з ними були також Сусідський Хлопчик і навіть Нудна Дівчина в Окулярах.

Напевне, вона все ж не послухалась маму, адже мама суворо забороняла їй ходити з дітьми на море. Дітям, як і Хлопчику, було приблизно по 4-5 років, і серед них майже ніхто поки що не вмів плавати.

– Нічого він не вміє! Бачте, мало не втопився! – захихотів хтось з них.

– Медуза! Медуза! – діти побачили Медузу, почали підбирати гальку і жбурляти в неї. Все ще кашляючи, Хлопчик замахав руками і заступив собою Медузу. Діти здивовано зупинилися.

– Що ви робите?! – відкашлявшись, закричав він. – Ви ж її пораните!

– Медуз треба вбивати! – заявила Дівчина в Окулярах. – Від них ніякої користі! Вони лише забруднюють море і жалять людей.

– Вона не вміє жалити! Вона красива! – вражено закричав Хлопчик.

– Красива?! – здивувався Товстий хлопчик, який любив усіма командувати. – Така ж красива, як соплі в тебе в носі!

Діти зареготали, і хлопці на чолі з Товстим забігли в море. Один з них відштовхнув Хлопчика, інший спіймав Медузу в долоні і кинувся навіки. Хлопчик рвонувся слідом за ним, але Товстий загородив йому дорогу.

– Ти що?!

Оббігти цю кабанячу тушу ніяк не вдавалося, тоді Хлопчик спробував збити його з ніг, але куди там – Товстий був надто важкий. Він так штовхнув Хлопчика плечем, що той відлетів назад до самого моря.

Хлопці кинули Медузу на гостру гальку і обстріляли камінцями. Хлопчик піднявся і, не звертаючи уваги на каміння, що летіло звідусіль, ліг і накрив Медузу собою. Діти перестали кидати камінці, але від Медузи вже майже нічого не залишилось. Хлопчик голосно й розпачливо заривав. Діти трохи злякано подивились на нього і розійшлися.

– От дурнуватий! Медуз жаліє! – на прощання сказали вони.

– Я їх ненавиджу! Я їх вб'ю! – схлипував Хлопчик, вибираючи камінці з ніжного тіла Медузи.

– Не треба їх ненавидіти. Вони злі, тому що нерозумні і нещасливі, – почувся слабенький сумний голосочок.

– Ти жива?! – радісно стрепенувся Хлопчик.

– Віднеси мене в море і скоро я оживу знову, – Хлопчик дбайливо підібрав те, що залишилось від Медузи, і поклав у море. – Можливо, я тепер буду не така, як зараз, але обов'язково тебе впізнаю. Ти ще подружишся з іншими медузами та всіма рештою немедузами, що живуть в морі. А якщо хтось злий, не дозволяй йому робити зло, але й не треба його ненавидіти, адже він робить погано насамперед сам собі. Довкола стільки дарунків – нехай вони завжди тебе тішать. До побачення, Хлопчику!

Море лагідно злизало пошматоване тільце і Медуза зникла десь у глибині. Хлопчик витер сльози і пішов додому. Вдома його радісно зустріла мама, обійняла і поцілувала. Як він міг подумати, що вона його не любить, тому що рідко дарує подарунки!

Коли Хлопчик підріс, і кішки, і пам'ятники, і медузи перестали з ним розмовляти. Але він все одно їх дуже любив. З тих пір він навчився робити багато корисного, але вже ніколи особливо не задумувався про користь чи винагороду за те, що він робить – головне, щоб робити це було радісно для нього, а відтак і для всіх інших. А ще він більше не заздрихав людям і не боявся того, що вони скажуть.

Дай відповіді на запитання

- ☐ Що розповіла авторка про повсякденні заняття Хлопчика на початку оповідання?
- ☐ Чому хлопчик вирішив, що він не вміє робити нічого корисного?
- ☐ Чому Хлопчикові вдалося потоваришувати з Медузою?
- ☐ Як інші діти поставилися до Медузи?
- ☐ Чи вдалося Хлопчикові врятувати свою товаришку?
- ☐ Що корисного, на твою думку, навчився робити Хлопчик?

Домашнє завдання

Сонячні вітрила с. 134-139
читати в особах, пройти
тестування

<https://naurok.com.ua/test/join?gamecode=2678425>

Роботи надсилайте на Нитан

Рефлексія. Вправа «Емоційна ромашка». Дай відповіді
цеглинками LEGO

